

KINEMATIKA I DINAMIKA – dio KINEMATIKA

1) Kretanje tijela je opisano sistemom jednačina:

$$x = R \cos^2\left(\frac{kt}{2}\right), y = \frac{R}{2} \sin(kt)$$

gdje su R i k konstante, a t vrijeme. Odrediti: a) jednačinu putanje tijela, b) brzinu i ubrzanje tačke u trenutku $t_1 = \pi / k$.

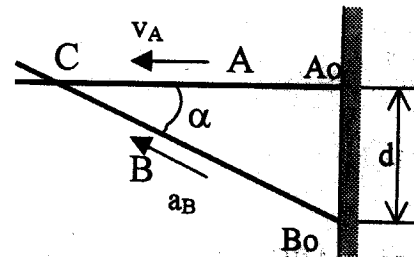
2) Tačka se kreće u ravni xOy po zakrivljenoj putanji jednačine $y=2px^2$, gdje je $p=\text{const}$. Projekcija brzine tačke na x osu je konstantna i iznosi $v_x=5$ m/s. Odrediti brzinu i ubrzanje tačke kada se nađe u položaju sa koordinatom $x_1=30$ m. Tačka je krenula iz položaja $O(0,0)$.

3) Tačka koja se kreće po krugu poluprečnika $R=3$ m prelazi put određen izrazom

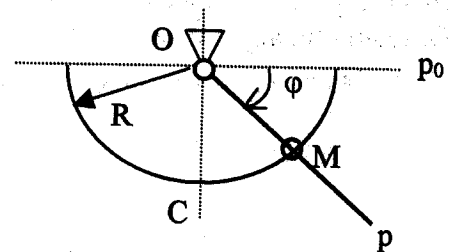
$$s = 3t^2 + 2t \quad (s - \text{m}, t - \text{sec})$$

Izračunati: a) veličinu totalnog ubrzanja tačke u momentu kada joj je brzina $v=11$ m/sec, b) ugao koji čini vektor totalnog ubrzanja sa vektorom brzine u tom trenutku.

4) Dvije tačke A i B se kreću po pravim linijama koje međusobno zaklapaju ugao $\alpha=30^\circ$, a rastojanje $d=100$ m. Tačka A se kreće jednoliko brzinom $v_A=8$ m/s, dok se tačka B kreće jednakoubrzano bez početne brzine. Početni položaji tačaka su A_0 i B_0 . Izračunati ubrzanje tačke B da bi ona stigla u tačku C u istom momentu kada i tačka A ako su krenule istovremeno. Rj.: $a_B=0,85$ m/s²

5) Prava p se obrće oko zgloba O i pomjera prsten M po kružnici poluprečnika R . Početni položaj prave je p_0 , a početna brzina je jednaka nuli. Ugao koji prava pri obrtanju pravi sa svojim početnim položajem mijenja se po zakonu $\varphi = \pi t^2 / 18$. Odredi brzinu i ubrzanje prstena M kada se nađe u tački C na kružnici.

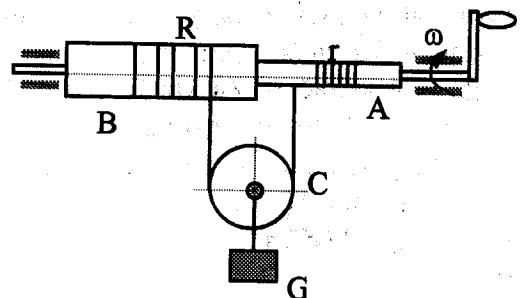
Rj: $v_C = R\pi/3$

$a_C^2 = (R\pi/9)^2 + (R\pi^2/9)^2$

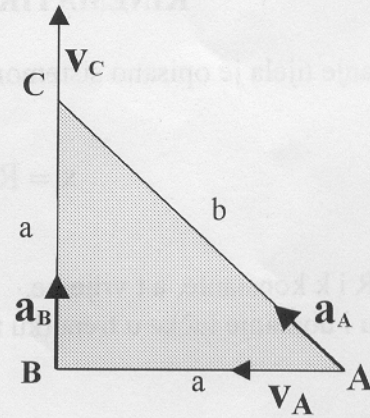
6) Ručna dizalica se sastoji od dva bubnja A i B poluprečnika r i R . Sa dijela A se odmotava, a na dio B se namotava uže kojim se podiže kotur C o čiji je centar vezan teret G . Odrediti ugaonu brzinu kotura C i brzinu podizanja tereta G ako se čekrk obrće pomoću ručice ugaonom brzinom ω .

Podaci: $\omega=4$ s⁻¹, $R=3r=90$ cm, $R_C=60$ cm.

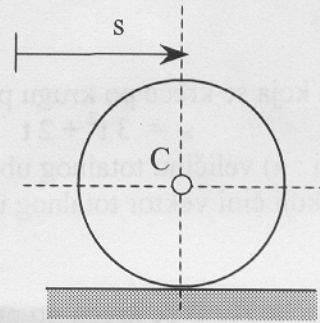
Rj.: $\omega_C=(R+r)\omega/2R_1$ $v_G=120$ cm/s

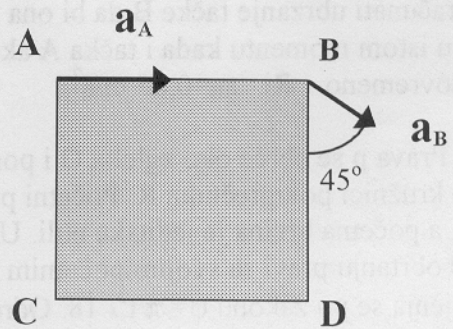
7) Trougao stranica $a = 10 \text{ cm}$ i $b = 10\sqrt{2} \text{ cm}$ kreće se u ravni slike. U datom trenutku poznati su pravci i smjerovi brzina vrhova A i C i vektori ubrzanja vrhova A i B. Odrediti brzinu i ubrzanje vrha C. Dato je: $a_A = 10 \text{ cm/s}^2$; $a_B = 20 \text{ cm/s}^2$.

8) Točak poluprečnika $R=20 \text{ cm}$ kotrlja se po podlozi tako da mu se centar C kreće po zakonu $s = 2t^2 + 5$; $s(\text{cm})$, $t(\text{s})$. U trenutku $t_1=2 \text{ s}$ od početka kretanja odrediti brzinu i ubrzanje najviše tačke točka.

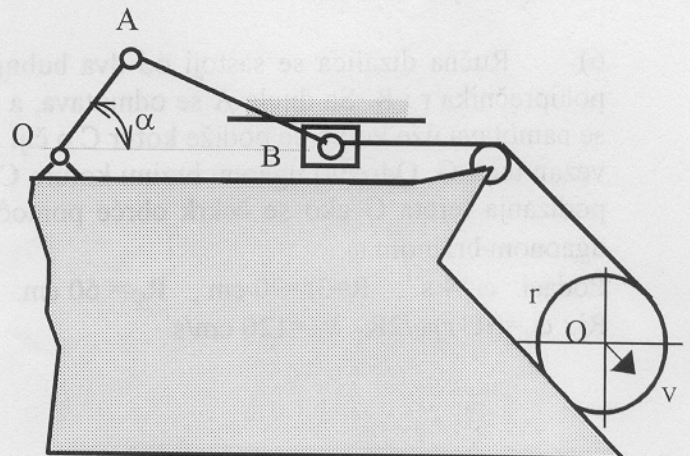

9) Kvadrat ABCD stranice $l = 10 \text{ cm}$ kreće se u ravni slike. U datom trenutku poznati su intenziteti, pravci i smjerovi ubrzanja vrhova A i B. Odrediti ubrzanja vrhova C i D. Dato je: $a_A = 10 \text{ cm/s}^2$; $a_B = 5\sqrt{2} \text{ cm/s}^2$.

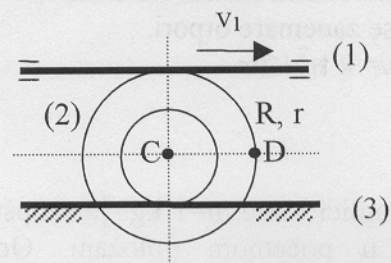
10) Kugla poluprečnika r kotrlja se niz strmu ravan tako da joj centar O ima u datom momentu brzinu $v=10 \text{ cm/s}^2$. Oko kugle se namotava uža koje vuče klizač B. Za klizač je zgلوبno vezana poluga OA. Odrediti ugaonu brzinu poluge OA u trenutku kada ona zaklapa ugao $\alpha=45^\circ$ ako je $OA=r=10 \text{ cm}$ i $AB=2r$.

Rj.: $\omega_{OA} = 2,052 \text{ s}^{-1}$

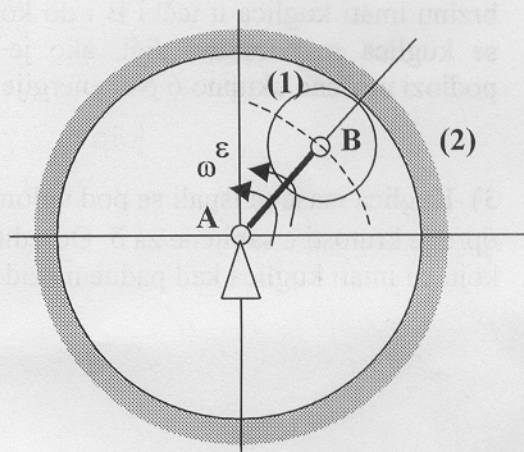

11) Zupčasta letva (1) kreće se horizontalno brzinom $v_1=15 \text{ cm/s}$ i dovodi u kretanje kružnu ploču (2) koja se kotrlja po nepokretnoj zupčastoj letvi (3). Poluprečnici ozubljenja kružne ploče su $R=15 \text{ cm}$ i $r=10 \text{ cm}$. Odrediti brzinu središta C kružne ploče, brzinu tačke D ploče u datom položaju i ugaonu brzinu obrtanja kružne ploče.

Rj.: $v_C=6 \text{ m/s}$ $v_D=10,8 \text{ cm/s}$ $\omega=0,6 \text{ s}^{-1}$

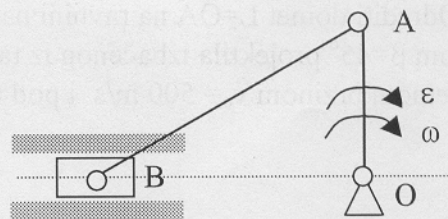
12) Poluga AB dužine $2r$ obrće se oko tačke A ugaonom brzinom ω i ugaonim ubrzanjem ε u datim smjerovima. U tački B poluge zglibno je učvršćen disk (1), koji se kotrlja po nepokretnoj kružnoj podlozi (2) poluprečnika $3r$. Odrediti ugaonu brzinu i ugaono ubrzanje diska (1) i brzinu tačke P koja je njegov pol brzina.

13) Poluga OA se obrće ugaonim ubrzanjem $\varepsilon=0,5 \text{ s}^{-2}$ i u datom položaju ima ugaonu brzinu $\omega=3 \text{ s}^{-1}$. Odrediti u tom trenutku brzinu i ubrzanje klizača B koji se kreće duž horizontalne vođice. Date su dužine $OA=a$ i $AB=2a$; $a=1 \text{ m}$.

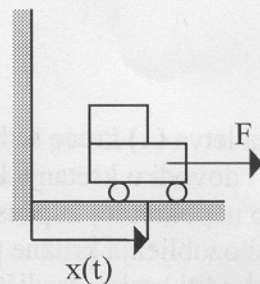
Rj.: $v_B = a\omega$

$a_B = 0,5 a - 18a / \sqrt{3}$

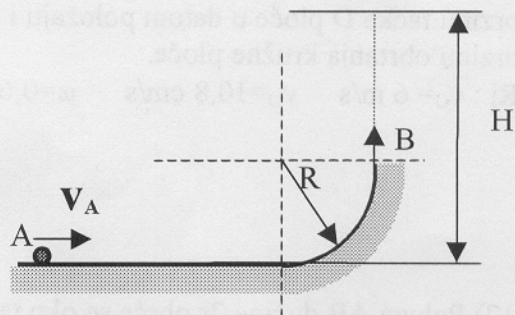

1) Na lokomotivu mase m djeluje vučna sila $F = k t$, gdje je k zadata konstanta. Odrediti zakon kretanja lokomotive $x(t)$ i njenu brzinu nakon vremena t_1 ako je u početku mirovala i ako se zanemare otpori.

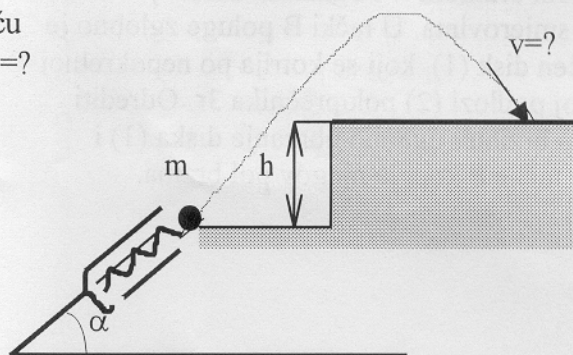
Rj.: $v = k t_1^2 / 2m$

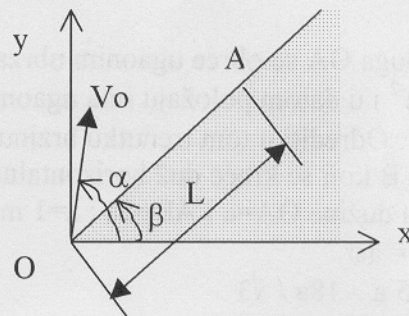
2) Kuglici mase $m = 1$ kg je saopštena brzina $v_A = 10$ m/s u početnom položaju. Ona se kreće po horizontalnoj hrapavoj podlozi i dolazi do kružno savijenog dijela radijusa $R = 4$ m. U tački B kuglica napušta vezu i kreće se vertikalno uvis. Koliku će brzinu imati kuglica u tački B i do koje visine H će se kuglica maksimalno dići, ako je na trenje po podlozi utošeno ukupno 6 Nm energije.

3) Kuglica mase m ispaljiva se pod uglom α pomoću opruge krutosti c sabijene za δ . Odrediti brzinu $v = ?$ koju će imati kuglica kad padne na zid visine h .

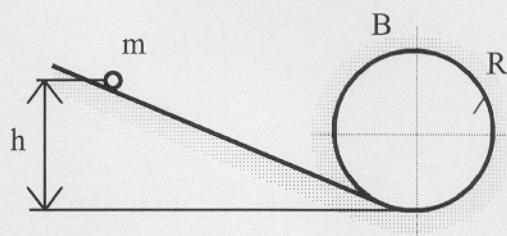
4) Odrediti domet $L = OA$ na ravni nagnutoj pod uglom $\beta = 45^\circ$ projektila izbačenog iz tačke O početnom brzinom $v_0 = 500$ m/s i pod uglom $\alpha = 60^\circ$.

5) Kuglica mase m spušta se niz strmu ravan i ulazi u žljeb oblika mrtve petlje radijusa R .

Sa koje visine h treba pustiti kuglicu da se ona ne bi odvojila od žljeba kada dođe u najvišu tačku petlje B.

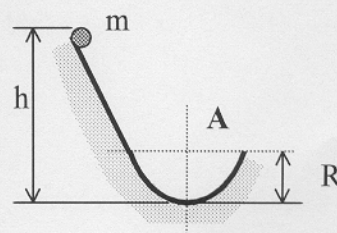
Rj.: $h = 3 R$

6) Ako se kuglica mase $m = 0.05$ kg pusti niz strmu ravan, odrediti da li će napustiti žljeb u tački A ako ukupan rad sile trenja duž cijelog puta kuglice iznosi $A_{tr} = 1$ Nm, i ako hoće kolikom brzinom.

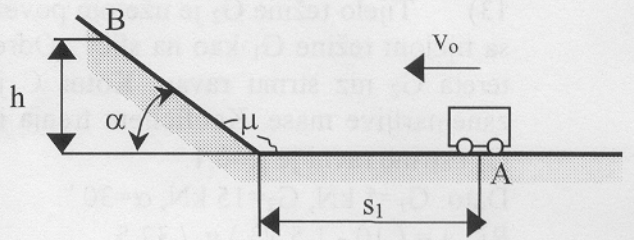
Dato je $h = 9$ m, $R = 4$ m.

Rj.: $v^2 = 60$ m/s

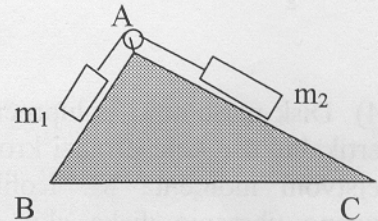

7) Tijelu mase m na kraju A horizontalne ravni saopšti se brzina $v_0=20$ m/s ulijevo ($s_1 = 100$ m, $\alpha=30^\circ$). Odrediti na koju visinu h strme ravni (položaj B) će se popeti tijelo ako je koeficijent trenja između tijela i podloge μ . Koliko dugo će trajati kretanje tijela od tačke A do B?

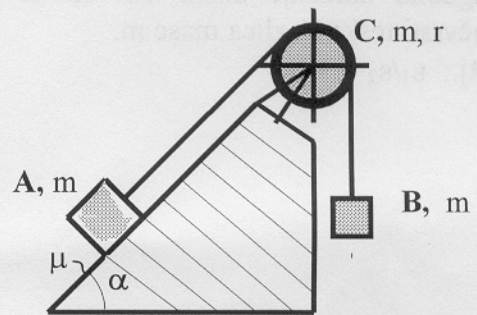
Rj.: $T = 8,316$ s

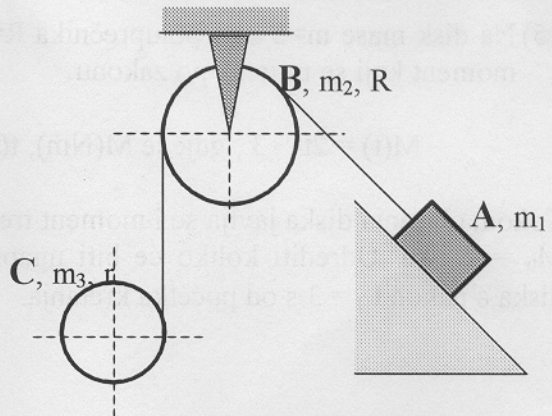
8) Dva tereta masa $m_1=2$ kg i $m_2=3$ kg vezana su međusobno užetom i nalaze se na strmim ravnama kako je pokazano na slici. Odrediti ubrzanje tereta i smjer kretanja. Uglovi: $\angle BAC = 90^\circ$, $\angle ABC = 60^\circ$.

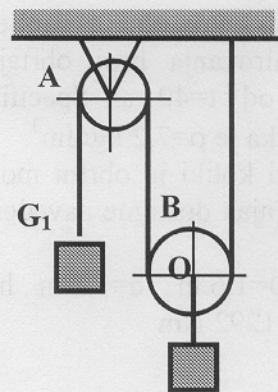
9) Dva tereta A i B istih masa m vezana su za krajeve užeta prebačenog preko diska C, mase m i poluprečnika r . Koeficijent trenja tereta na kosoj ravni je μ , a nagib ravni je α . Odrediti ubrzanje tereta B.

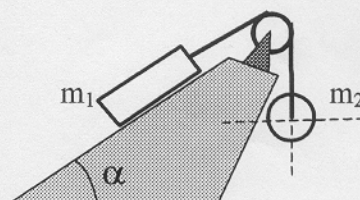
10) Sistem na slici sastoji se od tereta A, obrtnog diska B i pokretnog diska C koji su međusobno povezani neistegljivim užetom zanemarljive mase kako je pokazano na slici. Odrediti kinetičku energiju sistema (izraziti je preko brzine tereta A i centra diska C). Date su mase m_1, m_2 i m_3 , kao i polumjeri R i r .

11) Teret $G_1=15$ N obješen je o uže koje je prebačeno preko obrtnog kotura A i pokretnog kotura B zanemarljivih masa. Za centar O kotura B vezan je teret $G_2=15$ N. Odrediti ubrzanja tereta G_1 i G_2 i smjer u kojem se sistem kreće.

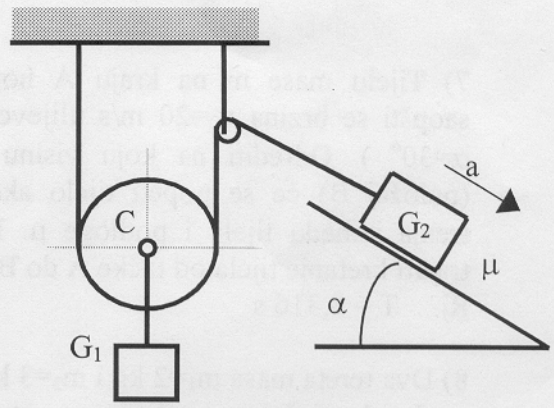
12) Teret mase $m_1=2$ kg nalazi se na strmoj ravni i vezan je užetom za točak mase $m_2=3$ kg kako je pokazano na slici. Odrediti ubrzanje ovih tijela i smjer kretanja ako je ugao $\alpha = 30^\circ$.

13) Tijelo težine G_2 je užetom povezano u sistem sa tijelom težine G_1 kao na slici . Odrediti ubrzanje tereta G_2 niz strmu ravan. Kotur C je pokretan i zanemarljive mase. Koeficijent trenja između tereta G_2 i strme ravni je $\mu=0,1$.

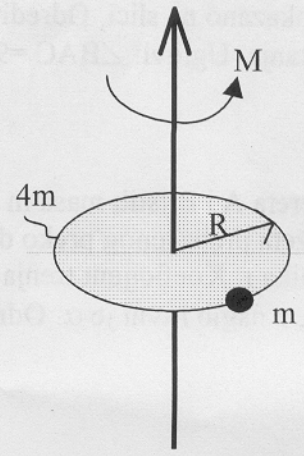
Dato: $G_1=5 \text{ kN}$, $G_2=15 \text{ kN}$, $\alpha=30^\circ$.

Rj.: $a = (10 - 1,5\sqrt{3}) g / 32,5$

14) Disk mase $4m$ i poluprečnika R obrće se oko vertikalne ose koja prolazi kroz njegov centar pod dejstvom momenta M . Koliko puta se smanji ugaono ubrzanje diska ako se na njegov obim učvrsti teška kuglica mase m .

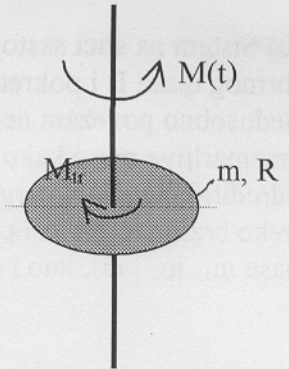
Rj.: $\epsilon_1/\epsilon_2 = 3/2$

15) Na disk mase $m=2 \text{ kg}$ i poluprečnika $R=1 \text{ m}$ djeluje moment koji se mijenja po zakonu

$$M(t) = 2t^2 + 3, \text{ gdje je } M(\text{Nm}), t(\text{s}).$$

Tokom obrtanja diska javlja se i moment trenja $M_{tr} = 2 \text{ Nm}$. Odrediti koliko će biti ugaono ubrzanje diska ϵ nakon $t_1 = 3 \text{ s}$ od početka kretanja.

16) Zamašnjak oblika šupljeg valjka dostigne iz stanja mirovanja broj obrtaja $n=1200 \text{ o/min}$ za vrijeme od $t=40 \text{ s}$. Specifična masa materijala zamašnjaka je $\rho=7,2 \text{ kg/dm}^3$.

Izračunati koliki je obrtni moment M bio potreban da zamašnjak dostigne navedeni broj obrtaja za dato vrijeme.

Podaci: $D=1,6 \text{ m}$, $d=1,2 \text{ m}$, $h=0,13 \text{ m}$.

Rj.: $M = 1292 \text{ Nm}$

